

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
Кафедра освітології та інноваційної педагогіки
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут публічного управління
та державної служби
Кафедра публічної політики
Інститут досліджень безпеки Європейського Союзу (Франція)
Гранадський університет (Іспанія)
Жешувський університет (Республіка Польща)
Університет третього віку в Громадкі (Республіка Польща)
Європейський інститут безперервної освіти (Словацька Республіка)
Педагогічний інститут Чендуського університету (КНР)
Університет імені Неджметтіна Ербакана (Туреччина)
Державний університет в Гуарапуаві (Бразилія)

Матеріали
VI Міжнародної науково-практичної конференції

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

20–21 травня 2022 року

**Харків
2022**

ББК 74.58+74.20+88.40+88.840

УДК 37.013.77:[378+373.5]

П86

Редакційна колегія:

Балацинова А. Д. – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Васильєва С. О. – д-р пед. наук, доцент, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Ворожбіт-Горбатюк В. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Кін О. М. – д-р пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Лупаренко С. Є. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Попова О. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Рогова Т. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Собченко Т. М. – д-р пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Ткачова Н. О. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Цапко А. М. – канд. пед. наук, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Відповідальність за зміст, стилістику, орфографію та пунктуацію статей несуть автори

*Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(протокол №7 від 20.07.2022 року)*

Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 20–21 травня 2022 р.) / за ред. Боярської-Хоменко А. В., Попової О. В. ; Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків, 2022. 498 с.

У збірнику відображено психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої школи в умовах сучасних викликів. Він містить результати досліджень учених, викладачів, учителів, наукові пошуки докторантів, аспірантів, здобувачів вищої освіти з питань методології, історичного та компаративного дискурсу розвитку педагогічної науки; організаційних, дидактичних і методичних засад реалізації дистанційного та змішаного навчання; педагогічних засад інклюзивної освіти; інновацій в освіті; розвитку загальної і вищої освіти; освіти дорослих; цифрових трансформацій в публічному управлінні та адмініструванні.

Матеріали стануть у нагоді науковцям, докторантам, аспірантам, викладачам, здобувачам вищих закладів освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

Кіріленко О. Г., Соколова Є. В.	232
Досвід використання проєктного навчання під час формування «soft skills» бакалаврів з інженерії програмного забезпечення	
Коноваленко Д. О., Сьомін А. В., Сьоміна О. В.	235
Використання коучингу при викладанні дисциплін стоматологічного профілю	
Кладченко І. М.	239
Проблема методів навчання в умовах розвитку інноваційних процесів у освіті	
Лазарєв М. І., Лазарєва Т. А.	242
Формування професійних компетентностей у майбутніх фахівців харчової галузі в умовах дуального навчання	
Лебедева К. О.	245
Дидактичні можливості проєктної технології для формування іншомовної комунікативної компетентності студентів технічного закладу вищої освіти	
Лі Хайцзюань	248
Використання інтернет-ресурсів у підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва як педагогічна проблема	
Мартинюк І. М., Стаднічук О. М., Шматов Є. М.	252
Симуляційне навчання як засіб підвищення професійної компетенції співробітників різних служб швидкого реагування навичок	
Ткачов А. С., Кабанська О. С., Власова В. П.	255
До питання класифікації мультимедійних технологій навчання	
Чаркіна Т. І.	258
Формування медіаграмотності як нагальна потреба сучасності	
Шматько К. В., Ковічинська К. А.	262
Критичне мислення як науково-педагогічна проблема	

СЕКЦІЯ V ЗАГАЛЬНА І ВИЩА ОСВІТА В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Беземчук Л. В., У Юе	265
Методи формування творчої самостійності майбутнього вчителя музичного мистецтва засобами інтегрованого навчання	
Білик В. М., Макущенко А. О.	268
Розвиток емоційного інтелекту учнів 5–7 класів	
Борисенко Н. О.	272
Виховна місія Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди	
Власенко Я. В.	275
Формування економічної грамотності у здобувачів вищої освіти в системі взаємодії «ментор-менті»	

є економічно ефективною і дає можливість максимізувати час навчання різною мірою як у польових умовах, так і в аудиторії.

Список використаних джерел

1. Хома Т. В. Активні методи навчання в педагогіці вищої школи. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 69. С. 149–152. doi:10.32840/1992-5786.2020.69-3.30.
2. Dumitrescu C., Minea M., Costea I., et al. Development of an Acoustic System for UAV Detection. *Sensors* 2020, 20 (17), 4870. doi.org/10.3390/s20174870.
3. Gu J., Tang L., Liu X., Xu J. Promoting Pre-service Teacher Students' Learning Engagement: Design-Based Research in a Flipped Classroom. *Frontiers in Psychology*. 2022. 13. P. 1–15. doi:10.3389/fpsyg.2022.810275.
4. Hamilton M. Prioritizing Active Learning in the Classroom: Reflections for Professional Military Education. *Journal of military learning*. 2019. 3(2), 3–17.
5. Jang H. Y., Kim H. J.A Meta-Analysis of the Cognitive, Affective, and Interpersonal Outcomes of Flipped Classrooms in Higher Education. *Education Sciences*. 2020. 10. 115. P. 1–6. doi:10.3390/educsci10040115.
6. Ramsden P. Learning To Teach in Higher Education. New York: Routledge. 1992. 290 p. <https://doi.org/10.4324/9780203413937>.
7. Richardson V. Constructivist pedagogy. *Teachers College Record*. 2003. 105 (9), 1623–1640.

ДО ПИТАННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

Ткачов А. С.

доктор педагогічних наук, доцент

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

Кабанська О. С.

кандидатка педагогічних наук, доцентка

Харківський національний педагогічний університет імені Сковороди
м. Харків, Україна

Власова В. П.

старша викладачка

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
м. Харків, Україна

У статті висвітлено питання класифікації мультимедіа-технологій навчання здобувачів освіти. Розкрито авторське розуміння суті таких технологій та їх роль у освітньому процесі. Проаналізовано запропоновані в науковій літературі класифікації мультимедіа-технологій навчання за різними підставами.

Ключові слова: класифікація, мультимедіа-технологія, навчання, здобувач освіти.

The article covers the issue of multimedia technologies for teaching students classification. The author's understanding of the technologies essence and their role in the educational process is revealed. The classifications of teaching multimedia technologies on various bases offered in the scientific literature are analyzed.

Key words: classification, multimedia technology, teaching, student.

Сьогодні модернізація процесу навчання в закладах освіти відбувається на засадах активної технологізації, що забезпечує значне підвищення ефективності означеного процесу. Причому перевага віддається тим технологіям, які дають змогу системно поєднувати роботу здобувачів освіти в режимах онлайн і оффлайн [7; 8].

Чільне місце серед указаних технологій займають мультимедіа-технології, які можуть інтегрувати в собі значну кількість різного виду матеріалів у зображувальній, відео, графічній, анімаційній та інших формах. Застосування педагогами вказаних технологій дає здобувачам змогу вивчати навчальний матеріал з опорою на інформацію, отриману ними за допомогою різних органів почуттів, а це позитивно впливає на швидкість сприйняття та розуміння суб'єктами запропонованого матеріалу. У світлі цього мультимедіа-технології стали в останні десятиріччя невід'ємною складовою освітнього процесу, дозволяючи значно підвищити його ефективність і результативність.

Як було визначено в одній із попередніх авторських публікацій, сучасна мультимедіа-технологія – це спеціальна створена чи підібрана програмно-апаратна система, що об'єднує в собі різні засоби відео-, аудіо-, теле- та віртуальних комунікацій, забезпечуючи в такий спосіб створення цілісного мультимедійного освітнього середовища [2, с. 7]. Водночас для забезпечення ефективного застосування вказаних технологій у процесі навчання здобувачів освіти доцільно спочатку з'ясувати, які класифікації мультимедіа-технологій пропонуються в науковій літературі.

За функціональним призначенням означені технології поділяються на такі групи: навчальні (визначення загального спрямування освітнього процесу, надання навчальної інформації); діагностичні (виявлення рівня навчальної підготовленості й інтелектуального розвитку суб'єктів навчання); інструментальні (дають змогу конструювати програмні засоби, створювати сервісні налаштування, розробляти потрібні навчально-методичні матеріали); управлінські (керування навчальною діяльністю користувачів); адміністративні (дають можливість автоматизувати здійснення освітнього процесу); ігрові (забезпечують організацію ігрової діяльності суб'єктів навчання) [3; 6].

За методичним призначенням у сукупності мультимедіа-технологій учені виокремлюють такі групи: наставницькі (застосовуються під час вивчення здобувачами освіти нового матеріалу); тренувальні (використовуються для відпрацювання ними вмінь і навичок, закріплення засвоєного теоретичного матеріалу); інформаційно-довідкові (дають можливість моделювати визначений об'єкт для його ретельного вивчення); імітаційні (призначені для з'ясування різних

характеристик обраного явища чи процесу); демонстраційні (дають змогу візуалізувати навчальний матеріал, наочне представити закономірності функціонування досліджуваних об'єктів та встановити взаємозв'язки між ними); дозвіллеві (сприяють розвитку творчого мислення особистості в позааудиторній діяльності) [3; 6].

За типом надання інформації класифікація мультимедіа-технологій, містить такі групи: лінійні (кіно, записана презентація), нелінійні (ігри, навчальні, методичні й інші види літератури), комбіновані (інформація подається лінійним способом із можливістю подальшого програмування), інтерактивні (учасники освітнього процесу самостійно обирають потрібну інформацію, відповідний інтерактивний навчальний матеріал та працюють з ними) [3; 5].

На основі врахування вищенаведених класифікацій Н. Дубініна запропонувала поділити мультимедіа-технології також на: демонстраційні (аудіо-й відеоматеріали, анімації, презентації); довідково-інформативні (електронні посібники, енциклопедії, бібліотеки); тренувальні (програмні засоби, мультимедійні програми й тренажери); інтерактивні (онлайн конференції, робота в скайпі); пізнавально-розважальні (навчальні ігри, мультимедійні енциклопедії) [3, с. 28].

Іншу точку зору висловили В. Андрієвська й Н. Олефіренко, які виокремили дві групи технологій за використаними в них мультимедійними засобами. Перша з них об'єднує технології, які передбачають використання апаратних стандартних (комп'ютер, мультимедіа екран, різноманітні маніпулятори, графічні планшети) та спеціальних (CD та DVD приводи, графічні та акустичні системи) засобів. Друга група технологій використовує мультимедійні додатки (мультимедіа-презентації, слайд-шоу, електронні журнали та звіти, мультимедіа-видання, мультимедійні тренажери та навчальні системи, лінгвістичні мультимедіа-системи, мультимедійні інтернет-ресурси), а також засоби їх створення [1].

У нашому дослідженні в пригоді стала також наукова позиція Г. Загідулліної, А. Каримової, О. Хасанова, відповідно до якої класифікація мультимедіа-технологій з урахуванням специфіки створеного за їх допомогою кінцевого продукту містить такі їх групи: навчальні мультимедійні презентації (для їх створення застосовують програми Microsoft Office Power Point, Prezi, SmartDraw, Kingsoft WPS Office); електронні словники (Merriam-Webster Dictionary, Cambridge Dictionary, Oxford Learner's Dictionaries, Macmillan Dictionary, Collins Dictionary, Dictionary.com тощо); навчальні програми й додатки, що ґрунтуються на проведенні аналізу певних аудіо- та відеоматеріалів (LinguaLeo, Classtime, Vocaroo, DuoLingo); платформи для створення та виконання тестів (Online-Test Pad, Kahoot, Help Teaching, Plickers, Easy Test Maker та інші); онлайн-сервіси для створення ігрових вправ і дидактичних ігор (Factile, Flippit тощо) [4, с. 405].

Ретельне вивчення наведених класифікацій мультимедіа-технологій у навчанні дає можливість грамотно обирати їх для кожної конкретної ситуації педагогічної взаємодії на основі врахування поставлених освітніх цілей і рівня підготовленості й індивідуальних потреб користувачів, а це, у свою чергу, сприяє підвищенню якості освіти.

Список використаних джерел

1. Андрієвська В. М., Олефіренко Н. В. Мультимедійні технології у початковій ланці освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2010. № 2 (16). URL: <http://www.ime.edu-ua.net/em.html>.
2. Власова В. П. Використання мультимедійних технологій у професійній діяльності вчителя-філолога. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2021. № 8 (346). Ч. II. С. 5–13.
3. Дубініна Н. В. Педагогічні умови застосування мультимедійних технологій у підготовці майбутніх інженерів-будівельників: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Одеса, 2015. 20 с.
4. Каримова А. А., Хасанова О. В., Загидуллина Г. Ф. Мультимедийные образовательные программы в процессе обучения английскому языку: опыт внедрения в средней школе. *Педагогика. Вопросы теории и практики*. 2021. Том 6. Вып. 3. С. 403–410.
5. Костыгина В. В. Формирование профессиональной компетентности будущих инженеров-строителей в процессе учебно-производственных практик: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. Пенза, 2010. 172 с.
6. Основи нових інформаційних технологій навчання: [посібник] / Авт. кол. за ред. Ю. І. Машбиця. Київ: ІЗМН, 1997. 264 с.
7. Tkachova N., Mordovtseva N., Pochynkova M., Parfyonova O. (2021). Study of the preparation of future teachers for the technologization of the educational process. *Laplace em Revista (International)*, (3B). P. 90–96.
8. Yekimov S., Khlebnikova T., Trukhan H., Kurilchenko V., Tkachov A., Ulianova V., Tomashevskaya A. (2020). Distance education based on smart-technology. *Journal of Physics: Conference Series*. 1691. URL: <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1742-6596/1691/1/012159/pdf>.

ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ ЯК НАГАЛЬНА ПОТРЕБА СУЧАСНОСТІ

Чаркіна Т. І.

кандидатка історичних наук

Державна гімназія-інтернат з посиленою військово-фізичною підготовкою
«Кадетський корпус»
м. Харків, Україна

У статті зазначено, що в умовах інформаційного суспільства важливим є навчання медіаграмотності. Уміння відбирати, сприймати, використовувати, відтворювати інформацію – нагальна потреба особистості. Провідна роль у при цьому належить освіті. Навчальне середовище, творча взаємодія вчителя і учня в процесі навчання сприяють формуванню медіаграмотності.

Ключові слова: медіа, медіаосвіта, медіаграмотність, критичне мислення, компетентність.